

Barraca del Cellers

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Carena del Cellers
Alçada: 295

Coordenades:

Latitud: 41.64762
Longitud: 1.88893
UTM Est (X): 407477
UTM Nord (Y): 4611249

Classificació

Número de fitxa 08053 - 370
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Contemporani Modern
Segle XVIII-XIX

Estat de conservació Bo

Notes de conservació: Una branca de mata (*Pistachia lentiscus*) ha provocat l'enfonsament de la pedra que tanca per la part exterior de la corona el tinell. Donat el seu estat de conservació i la seva bellesa, caldria una intervenció immediata a més de desbrossar un petit corriol d'accés i el seu voltant per evitar el seu esfondrament.

Protecció Legal

Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)

Accés Difícil

Ús actual: Sense ús

Titularitat Privada

Titular: 08178A0010002400000H

Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch

Data de registre de la fitxa: ds., 11/03/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al nord del raval de les Comes, en el vessant d'obaga del turó del Cellers, que dona al torrent, de les Pasteres. Per accedir-hi cal pujar des de cal Miquel o bé, pel Cellers, en terme de Rellinars. Un cop al capdamunt d'un turó de gairebé 328 metres, rocallós i erm, cal obrir-se pas cap el bosc. Sota mateix d'un pi, aprofitant un cap de marge no massa alt, reforçat amb un muret de pedra seca construït per anivellar el terreny, s'alça la barraca. El seu estat és sorprenent, malgrat té la llosa de tancament de la volta desplaçada.

És de planta circular, de 2,80 metres de diàmetre interior. Els rocs més grossos i ben desbastats es troben situats a la base, a la part exterior i al portal per donar més consistència i solidesa a l'edificació. Entremig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. Té una porta orientada al nord-est, amb una doble llinda, plana. S'hi accedeix pujant un graó de pedra. Els brancals són rectes. Mesura 1,30 metres d'alçada per una amplada màxima de 0,60 metres. Els murs tenen un gruix de 0,60 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb clau de volta de tancament. Conserva el voladís característic que impedeix les filtracions d'aigua cap a l'interior dels murs, en cas de pluja, i el recobriment de terra i pedruscall, amb herbassar al damunt, que la protegeix de l'erosió. A l'interior, hi ha un doble tinell. A la part frontal del prestatge intermedi hi ha una inscripció realitzada amb carbonet, que consisteix en les inicials J + C V (la creu queda situada a la part superior entre la J i la C). No té espitlleres.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3337. Però amb les coordenades incorrectes.

Per sobre de la barraca, a mà dreta hi ha el que s'anomena un pou o dipòsit d'aigua, en molt bon estat de conservació.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra

construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

